

Šimunu Meciću, graditelju i čuvaru jezika hrvatskoga, franjevcu Požežaninu koji je u prvoj polovici 18. st. djelovao u Dubrovniku, Budimu i Požegi. Metod Hrg raspravlja o ubikaciji nekih župa zagrebačke biskupije iz XIV. st. Antun Ivandija iznosi pred javnost problem bolje prezentacije umjetničkih predmeta koji se čuvaju u riznici zagrebačke katedrale. Rubrika završava radom Ivana Goluba o traganju za portretom Ivana Paštrića.

U rubrici *Vrela* A. Pavlović i F. Šanjek izdali su *Raspravu o siromaštvu*, zanimljivo djelo bl. Augustina Kažotića, i to latinski originalni tekst i usporedo hrvatski prijevod. F. E. Hoško donosi podatke o filozofskim rukopisima hrvatskih franjevaca XVIII. st. u franjevačkom samostanu u Budimu. I. Golub objavljuje kratak dokumenat o Ivanu Paštriću.

U rubrici *Prikazi i recenzije* Josip Tandarić piše o hrvatskoglagoljskom misalu vojvode Hrvoja u povodu faksimiliranog i kritičkog izdanja, a Juraj Kolarić prikazuje zaredom osam svezaka poznatog niza *Analecta croatica christiana* osvrćući se ujedno i na kritičke prikaze koji su o pojedinim od tih knjiga izišli u raznim našim časopisima. Jedino za knjigu Jerka Fućaka »Šest stoljeća hrvatskog lektionara...« nije ni spomenuo osvrte Tandarića (u časopisu *Slovo*) i Kovačića (u *Crkvi u svijetu*), vjerojatno zato, što je Kolarić predao rukopis uredništvu u isto vrijeme kad su izišli spomenuti osvrti (1976). Od ostalih prikaza u ovoj rubrici spomenimo još Ivandijin o knjizi *Opći šematizam Katoličke Crkve u Jugoslaviji*, Špraljin o djelu Josipa Andreisa *Povijest hrvatske glazbe*, Biškupov o nedavno izdanom djelu dubrovačkog dominikanca Crijevića *Bibliotheca Ragusina* (izdanje priredio Stjepan Krasić). Časopis završava kraćim rubrikama *Refleksije*, *Kronika* i *Slikovni prilogi*.

KAČIĆ, IX — MATERIJALI S PRVOG POVIJESNOG SIMPOZIJA FRANJEVAČKIH ZAJEDNICA MEĐU HRVATIMA

»KAČIĆ«, zbornik *Franjevačke provincije presv. Otkupitelja, Split, 1977, sv. IX, str. VIII + 360.*

B. Rišić

Iako su i dosadašnji brojevi zbornika »Kačić« donosili vrijedne kulturno-historijske i druge rasprave i priloge (oko stotinu radova od pedesetak autora), ipak bi se moglo reći da baš ovaj svezak — na neki način jubilarni broj — zaslužuje posebnu pažnju čitatelja naše revije. Stoga ćemo ukratko prikazati njegov sadržaj bez posebnih kritičkih ocjena, što zahtijeva dublju analizu radova.

Cijeli je broj ispunjen materijalima s prvoga povijesnog simpozija Crkve među Hrvatima, što su ga organizirale sve naše franjevačke zajednice (ima ih do 30) u prigodi velikoga franjevačkog jubileja: 750. obljetnice smrti sv. Franje Asiškoga (1226.—1976.). Simpozij je pripremila posebna »Komisija za studijsku i izdavačku djelatnost« sastavljena od članova raznih franjevačkih zajednica. Okvirna tema simpozija je bila »Doprinos franjevačkih zajednica u izgradnji naše Crkve i kulture«. Simpozij je održan od 29. XI.—1. XII. 1976. u Zagrebu. Sudjelovalo je oko 180 sudionika, među kojima nadbiskup F. Kuharić, biskup M. Škvorc, provincijali i provincijalke raznih redova i družbi, profesori teoloških fakulteta i visokih bogoslovnih škola, drugi profesori, redovnici, svećenici, redovnice i katolički laici.

O počecima Franjevačkog reda u Hrvatskoj, služeći se najnovijim rezultatima znanosti, piše N. M. Roščić. Pomnivo je obrađen i problem sv. Franje u historiografskom istraživanju danas. Dobro je da je to radio H. Borak, koji je kao dugogodišnji prof. u Rimu upoznat s najnovijim stanjem franciskanologije danas. Zanimljiv je rad o svetim sljedbenicima sv. Franje u našoj prošlosti (H. G. Jurišić). Osim sv. N. Tavelića, četvorice blaženika i osmero kandidata za oltar navedeni su kratki podaci o još 257 Franjinih sljedbenika umrlih na glasu svetosti. Vrijedan je i prvi pokušaj popisa hrvatske franjevačke hagiografske literature.

Temeljiti prikaz djela fra Emerika Pavića »Ramus viridantis olivae« (1766.), o njegovu značenju kao kronici i povijesnom spisu i doprinosu hrvatskoj kulturnoj i crkvenoj povijesti dao je F. E. Hoško. Slično je značaki učinio i A. Zirdum s djelom fra Filipa Lastrica »Epitome vetustatura...« (1176.). Uz taj rad svakako treba spomenuti da je izd. poduzeće »Veselin Masleša« (Sarajevo, 1977.) o dvjestotoj obljetnici objavilo prvi prijevod Lastriceva djela na hrvatski jezik (Š. Šimić i I. Gavran) s opširnim komentarom i uvodom A. Zirduma. Značajan je rad o počecima historiografije franjevaca Prov. presv. Otkupitelja u 18. st. (J. A. Soldo). Pisac je upozorio na više »malih imena« veleći da su to »pokušaji vrijedni pažnje, jer su stvorili dobar arhivski fond... Oni su dio kulturne klime u Dalmaciji 18. st.« Koliko su slovenski kapucini pomogli stvaranju slovenskog književnog jezika u početku 18. st., izvješćuje M. Benedik.

Rijedak je rad (L. Markešić) u našoj teološkoj i povijesnoj znanosti o vjeri i pobožnosti katolika u Bosni, kako je to zapisao u svojim spisima fra Stipan Margitić (+1714.). Pisac tvrdi da je Margitićeva teologija na razini tadašnje zapadne teologije. Uz to »može se govoriti s pravom o bosanskoj franjevačkoj školi 17. i 18. st.« a jednako i o »teologiji oslobođenja«.

Naše stare glagoljske knjige imaju dosta franjevačkih blagdana. To je dokaz da su naši franjevci glagoljaši direktno ili indirektno utjecali na stvaranje sanktorala (L. Tandarić).

Što su hrvatski franjevci učinili u Kristovoj Domovini predmet je posebne rasprave (P. Pejić). Uz ostalo treba spomenuti da je jedan napisao katekizam na turskom i armenskom jeziku, da uređenje bazilike sv. Groba, samostan sv. Spasa i dr. dugujemo našem čovjeku, a da je sv. N. Tavelić ne samo naš prvi kanonizirani svetac, nego i prvi od svih koji su živjeli u Palestini.

Doprinosu franjevaca hrvatskoj crkvenoj glazbi, širenju prosvjete u Hercegovini (»fra Didakove škole« i opismenjavanje nepismenih) u našem stoljeću, osnivanju Hrvatskoga arheološkog društva, skupljanju hrvatskih arheoloških spomenika i osnivanju Prvoga muzeja hrvatskih spomenika u Kninu i neimaru naše arheologije fra L. Marunu posvetili su svoje radove A. Milanović, A. Nikić i K. Jurišić. Vrijedno je spomenuti da je »Pjesma brata Sunca« u posljednjih 80-ak godina prevedena na hrvatski barem 16 puta, a objavljena u više od 30 publikacija. Mnogo je puta prevedena, »ali još uvijek neadekvatno« (G. Biršić).

Urbaniste i arhitekta posebno će zanimati mali, ali vrlo zanimljiv rad o utjecaju franjevačkih samostana na prostorno planiranje istočne jadranske obale (A. Badurina). Franjevački samostan bio je u gradu mikropolis i drugo središte grada (mali puk) prema katedrali i gradskoj vijećnici (viši kler i gospoda).

Rad ženskih franjevačkih družbi na prosvjetnom, odgojnom i karitativnom polju dobio je prvi put objavljene radove i to od članica tih družbi (B. N. Palac i K. Vidović). Kolike su naše redovnice izgarale kao žrtve ljubavi u nesebičnom radu i zalaganju! Neke su, doslovno shvaćeno, žrtvovale svoj život. Urban Talijsa — inače plodan pisac, profesor, odgojitelj — kao filozof ocrtao je vrlo dokumentirano (M. Šikić), a rad Bernardina Škrivanića i njegove riječke grupe katoličkih intelektualaca oko »Riječkih novina« i pokušaj uprisutnjenja kršćanstva, posebno katoličke socijalne misli u hrvatskom narodu prikazao je Z. Tenšek. S druge strane problematika katoličko-pravoslavna u

publicistici hrvatskih franjevaca i isusovaca (1878.—1941.) vrlo je zanimljiv rad u kojem autor (P. Belić) zaključuje da je nakon »šest decenija marljivog pisanog apostolata« ipak sav taj rad doživio »konačni neuspjeh«.

Konačno, od izvanredne je vrijednosti objavljivanje dijelova »Dnevnika« fra Joze Miloševića (I. Čuk), koji je u sudbonosnim danima (3. X. 1918.—10. II. 1919) brižljivo bilježio sve što se događalo na Cresu (gradu i otoku) i cijelom kvarnerskom području. Divna su to svjedočanstva borbe naroda predvođenog od samog Miloševića za sjedinjenje s maticom zemljom, a konačan rezultat bio je sasvim suprotan.

Kratkom *kronikom* rada simpozija završava glavni dio Zbornika.

U *Dodatku* je Uredništvo dalo prikaz desetogodišnje prisutnosti zbornika »Kačić« (1967.—1977.) u našoj i stranjoj kulturnoj i crkvenoj javnosti.

Tu je posebno zanimljiv prikaz prof. dr. Thorvi Eckhardta o prvih pet brojeva Zbornika, objavljen u austrijskom časopisu *Österreichische Osthefte* (XVI/1974, 3, 357—360), što ga izdaje Österreichisches Ostundsüdeuropa Institut u Beču. Donesen je i potpun *sadržaj Zbornika u proteklih deset godina* (autori, naslovi radova na hrvatskom i jednom stranom jeziku, na kojem su i sažeci). »*Književni oglas*« ima oko 80 naslova koji se mogu dobiti kod Uredništva, a drugih 80-ak je nabrojeno koje Uredništvo prima na principu zamjene. Tu je i »*Obavijest suradnicima*« (što i kako treba raditi), te *kazalo imena osoba* koje se spominju u ovom broju. Na kraju su pobrojani *suradnici*, označena pripadnost redu ili družbi, sadašnja služba i mjesto stanovanja.

Kako smo spomenuli, trebalo bi raščlaniti potanje i dublje sadržaje pojedinih radova. No, za to bi trebalo više truda i prostora; to prelazi okvire ovog prikaza. To više što su radovi raznoliki i stručni.

Brižljiv čitalac pronaći će sigurno koju zamjerku, možda i formalnu ili materijalnu pogrešku. Ali svakako moramo na kraju kazati da su se sve naše franjevačke zajednice ovim materijalima sa svog simpozija ozbiljno predstavile, upoznavši javnost sa svojim vrijednim doprinosom u izgradnji naše hrvatske Crkve i kulture.

POLJICA, II, 1977.

List Poljičkog dekanata

Dragi Džimbeg

Ovo je drugo godište i drugi broj mladog časopisa-zbornika *Poljica* koji izdaju župe Poljičkog dekanata u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Prije svega, moramo pozdraviti i pohvaliti sam pothvat izdavanja i priznati da je stvarno uspio. Istina, mi danas imamo dosta crkvenih glasila i periodičnog tiska; ali kad neki list nađe svoje pravo mjesto, tj. kad dobro osmisli i izradi svojio fizionomiju, onda je jasno da nije i ne može biti suvišan. To nam najbolje pokazuju *Poljica*. Stoga čestitamo izdavaču i uredništvu.

Poljica su — današnji Poljički dekanat — smještena s obje strane Mosora, u luku donjeg toka rijeke Cetine, u približnom trokutu kojemu je osnovica morska obala od Stobreča do Omiša, a krakovi, jedan, vijugava Cetina od ušća do Biska i, drugi, gotovo pravac od Biska preko Mosora na Žrnovnicu